

Obec Veľké Orvište

VŠEOBECNE ZÁVÄZNÉ NARIADENIE

č. 2/2021

o pamätihodnostiach obce Veľké Orvište

Obec Veľké Orvište v rámci samosprávnej pôsobnosti podľa článku 68 Ústavy Slovenskej republiky a podľa § 4 ods. 1 a 3 a § 6 ods. 1 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a podľa § 14 ods. 4 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov, vydáva toto všeobecné záväzné nariadenie.

§ 1 Úvodné ustanovenia

- (1) Toto všeobecne záväzné nariadenie (ďalej len „nariadenie“) určuje zoznam hnutelných vecí, nehnuteľných vecí, ako aj kombinované diela prírody a človeka, historické udalosti, názvy ulíc, zemepisné a katastrálne názvy viažuce sa k histórii a osobnostiam obce, ktoré sú zaradené do evidencie pamätihodností obce.
- (2) Cieľom tohto nariadenia je vyhlásiť pamätihodnosti obce a schváliť evidenciu týchto pamätihodností v záujme ochrany kultúrohistorickej hodnoty týchto pamätihodností a zachovania ich stavu pre budúce generácie.

§ 2 Pôsobnosť obce Veľké Orvište pri vedení evidencie pamätihodností obce

- (1) Obec Veľké Orvište (ďalej len „obec“) v súlade s § 14 ods. 4 zákona č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov utvára a vedie evidenciu pamätihodností obce.

§ 3 Evidencia pamätihodností obce

- (1) Pamätihodnosťou obce sa na účely tohto nariadenia rozumie:
 - a) **nehnutelná vec**, ktorou môže byť objekt, budova, rodný dom významnej osobnosti, cintorín, pomník, pamätná tabuľa, socha, kríž, pamätná izba, sakrálny objekt - kostol, kláštor, kaplnka;
 - b) **hnutelná vec**, ktorou môže byť symbol obce - erb, pečatidlo, zástava obce, kronika obce, športové a iné trofeje;
 - c) **nehmotná pamätihodnosť**, ktorou môže byť historická udalosť, názov ulice, zemepisný a katastrálny názov, ktorý sa viaže k histórii a osobnostiam obce;
 - d) **kombinované dielo prírody a človeka**, ktorým môže byť pútnické miesto, ako kalvária, miesto s prameňom alebo iným prírodným útvarom viažucim sa k historickej (pamätnej) udalosti a osobnosti, udržiavaná besiedka v lese a iné prírodné výtvy, ktorých okolie upravil človek.
- (2) Obec vedie evidenciu pamätihodností obce v písomnej a elektronickej forme.
- (3) Evidenciu pamätihodností obce tvoria:
 - a) zoznam nehnuteľných pamätihodností obce, ktorý tvorí prílohu č. 1 tohto nariadenia,
 - b) zoznam hnutelných pamätihodností obce, ktorý tvorí prílohu č. 2 tohto nariadenia,
 - c) zoznam nehmotných pamätihodností obce, ktorý tvorí prílohu č. 3 tohto nariadenia,
 - d) zoznam kombinovaných diel prírody a človeka, ktorý tvorí prílohu č. 4 tohto nariadenia,

- e) fotodokumentácia so stručným opisom pamätihodností obce, ktorá tvorí prílohu č. 5 tohto nariadenia.
- (4) Predmetom evidencie nie sú hnutelné a nehnuteľné pamiatky zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu Slovenskej republiky (pre národné kultúrne pamiatky platí osobitný režim upravený zákonom č. 49/2002 o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov).

§ 4

Zápis, zmena alebo zrušenie zápisu v evidencii pamätihodností obce

- (1) Návrh na zápis, zmenu alebo zrušenie zápisu objektu v evidencii pamätihodností obce môže predložiť fyzická osoba alebo právnická osoba prostredníctvom obecného úradu.
- (2) Objekt navrhnutý na zápis do evidencie pamätihodností obce sa musí nachádzať v katastrálnom území obce.
- (3) Návrh musí obsahovať označenie navrhovateľa, stručnú charakteristiku, fotografiu (ak je to možné) navrhovaného objektu a zdôvodnenie jeho zaradenia, zmeny alebo zrušenia zápisu v evidencii pamätihodností obce.
- (4) V prípade potreby môže obecný úrad návrh doplniť zabezpečením odborného stanoviska osoby alebo inštitúcie pôsobiacej v oblasti ochrany pamiatkového fondu.
- (5) Obecný úrad predloží návrh na zápis, zmenu alebo zrušenie zápisu objektu v evidencii pamätihodností obce na prerokovanie a schválenie obecnému zastupiteľstvu.
- (6) Zápis, zmena alebo zrušenie zápisu v evidencii pamätihodností obce sa uskutoční zmenou alebo doplnením tohto nariadenia.

§ 5

Zásady ochrany pamätihodností

- (1) Obec vytvára podmienky potrebné na zachovanie, ochranu, obnovu a vhodné využívanie pamätihodností na území obce. Podporuje iniciatívy obyvateľov, právnických osôb a občianskych združení pri ochrane pamätihodností.
- (2) Obec usmerňuje činnosť fyzických osôb a právnických osôb pri záchrane, obnove a využívaní pamätihodností hmotného charakteru a poskytuje im v rámci možností odbornú a metodickú pomoc.
- (3) Každý je povinný správať sa tak, aby svojím konaním predchádzal ohrozeniu, poškodeniu, zničeniu alebo odcudzeniu pamätihodnosti obce a nespôsobil nepriaznivé zmeny stavu pamätihodnosti obce.

- (4) Hnuteľné a nehnuteľné pamätihodnosti obce môžu byť reštaurované len v súlade so zákonom č. 200/1994 Z. z. o Komore reštaurátorov a o výkone reštaurátorskej činnosti jej členov v znení neskorších predpisov.

§ 6

Záverečné ustanovenia

- (1) Týmto nariadením nie sú dotknuté práva a povinnosti fyzických osôb a právnických osôb vyplývajúce z iných právnych predpisov a všeobecne záväzných nariadení obce Veľké Orvište.
- (2) **Návrh** všeobecne záväzného nariadenia **vyvesený** na úradnej tabuli obce dňa **12.06.2021** a **zverejnený** na webovom sídle obce www.velkeorviste.sk dňa **12.06.2021**.
- (3) V lehote na predloženie pripomienok k návrhu všeobecne záväzného nariadenia do **25.06.2021** (vrátane) neboli doručené **žiadne** pripomienky. Vyhodnotenie pripomienok k návrhu všeobecne záväzného nariadenia uskutočnené dňa **28.06.2021**. Vyhodnotenie pripomienok k návrhu všeobecne záväzného nariadenia doručené poslancom dňa **28.06.2021**.
- (4) Toto všeobecne záväzné nariadenie bolo **schválené** obecným zastupiteľstvom vo Veľkom Orvišti uznesením č. **33/2021** zo dňa **28.06.2021**.
- (5) Toto všeobecne záväzné nariadenie bolo vyhlásené vyvesením na úradnej tabuli obce dňa **29.06.2021**.
- (6) Toto všeobecne záväzné nariadenie **nadobúda účinnosť** dňom **14.07.2021** (pätnástym dňom od vyvesenia).

Vo Veľkom Orvišti dňa 29.06.2021

PhDr. Pavol Paulovič
starosta obce

ZOZNAM NEHNUTEĽNÝCH PAMÄTIHODNOSTÍ OBCE VEĽKÉ ORVIŠTE

#	Pamätihodnosť	Adresné údaje, príp. popis umiestnenia	Stručná charakteristika	Rozhodnutie o zápise
1	Kostol Nanebovzatia Panny Márie	Veľké Orvište 345	Historická sakrálna stavba z roku 1743. Jednoduchá stavba kostola s rovným stropom s prístavbou štvorcového pôdorysu a pristavanou sakristiou.	Uznesenie č. 33/2021
2	Zvonica evanjelickej cirkvi a. v.	Veľké Orvište, areál cintorína	Jednoduchá jednoposchodová murovaná stavba so štvorcovým pôdorysom z roku 1934, slúžiaca ako zvonica.	Uznesenie č. 33/2021
3	Kríž na cintoríne	Veľké Orvište, areál cintorína	Kamenný kríž z roku 1858 s kamennou plastikou Ukrižovaného a nápisom INRI. Na rímse pod krížom je umiestnená kamenná plastika Panny Márie.	Uznesenie č. 33/2021
4	Kríž na cintoríne	Veľké Orvište, areál cintorína	Kríž z roku 1926 s plastikou Ukrižovaného a nápisom INRI. Na podstavci kríža sa nachádza reliéf trňovej koruny.	Uznesenie č. 33/2021
5	Pomník Svätej rodiny	Veľké Orvište, na ľavej strane cesty do Ostrova	Stĺp, na ktorom je umiestnené polychrómované súsošie Svätej rodiny - Márie, Jozefa a Ježiška z roku 1913.	Uznesenie č. 33/2021
6	Pomník Najsvätejšej Trojice	Veľké Orvište, na pravej strane pôvodnej cesty do Piešťan	Stĺp, na ktorom je umiestnená polychrómovaná plastika Najsvätejšej Trojice - Boha Otca, Syna a Ducha Svätého v podobe holubice z roku 1941 s reliéfom Panny Márie vsadeným do hornej časti.	Uznesenie č. 33/2021
7	Pomník Piety	Veľké Orvište, na pravej strane cesty do Bašoviec	Stĺp s plastikou piety zobrazujúcou Panu Máriu s mŕtvym, z kríža sňatým Ježišom v náručí z roku 1942	Uznesenie č. 33/2021

ZOZNAM HNUTEĽNÝCH PAMÄTIHODNOSTÍ OBCE VEĽKÉ ORVIŠTE

#	Pamätihodnosť	Adresné údaje, príp. popis umiestnenia	Stručná charakteristika	Rozhodnutie o zápise
1	Kamenná tabuľa - epitaf Františka Trauttmansdorffa	Veľké Orvište 345, v kostole pred oltárom	Epitaf v barokovej kartuši s korunou, do ktorej je umiestnený erb rodu Trauttmansdorff z roku 1758. Pod erbom je nápis informujúci, že František Trauttmansdorff, kanonik, zomrel ako 32-ročný v Šoporni.	Uznesenie č. 33/2021

ZOZNAM NEHMOTNÝCH PAMÄTIHODNOSTÍ OBCE VEĽKÉ ORVIŠTE

#	Pamätihodnosť	Miesto a čas	Stručná charakteristika	Rozhodnutie o zápise

ZOZNAM KOMBINOVANÝCH DIEL PRÍRODY A ČLOVEKA OBCE VEĽKÉ ORVIŠTE

#	Pamätihodnosť	Adresné údaje, príp. popis umiestnenia	Stručná charakteristika	Rozhodnutie o zápise

FOTODOKUMENTÁCIA SO STRUČNÝM OPISOM PAMÄTIHODNOSTÍ OBCE

Nehnutel'né pamätihodnosti

1. Kostol Nanebovzatia Panny Márie

Kostol Nanebovzatia Panny Márie stojí po pravej strane križovatky ciest vedúcich do obcí Ostrov a Bašovce pri potoku Barina v areáli miestneho cintorína. Podľa dostupných údajov bol kostol postavený v roku 1743.

Jednolod'ová stavba kostola s rovným stropom a polkruhovým uzáverom presbytéria bola v roku 1940 predĺžená a zväčšená prístavbou štvorcového pôdorysu. Sakristia je ku kostolu pristavaná. Do štítu priečelia bola pôvodne vstavaná drevená vežička - sanktusník so zvukovými oknami pokrytá plechom. Vo vežičke sú umiestnené dva zvony s nápismi a miestom a rokom uliatia. Dnes je tvarovo podobná vežička - sanktusník zakomponovaná do stredu stanovvej strechy prístavby. Je ukončený štíhlou strechou pokrytou plechom a ukončenou železným krížom. 6. decembra 2012 bola stará vežička nahradená novou, ktorá je oproti starej veži pootočená o 45° tak, aby jej steny boli rovnobežné so stenami kostola. Podľa historických fotografií bola takto otočená aj pôvodná veža pred prestavbou kostola v r. 1940. Nová vežička je pokrytá medeným plechom a ukončená pozláteným železným krížom.

V pozlátenom cimburíi pod krížom sú uložené fotografie z osádzania novej veže, mince a pamätná listina.

Strecha kostola je pokrytá škridlou. Fasáda kostola je hladká. Malú striešku nad vchodom pôvodne podopierali dva drevené tvarované stĺpy. V roku 2008 bol nad vchodom vybudovaný nový prístrešok.

Interiér kostola je hladký. V prístavbe, v ktorej je chór, sú okná kruhového tvaru, obdĺžnikový tvar ukončený oblúkom majú okná v pôvodnej lodi kostola.

Iniciatíva stavby nového kostola v obci namiesto starého kostola, ktorý bol postavený z dreva, pochádza z roku 1740. O záväzku občanov postaviť v obci nový kostol nás informuje dokument z 19. mája 1740, ktorý sa zachoval v archíve rímskokatolíckej fary sv. Štefana v Piešťanoch.

Stavba nového kostola bola potom v obci podľa dostupných prameňov dokončená v roku 1743. Začiatkom 19. storočia bol kostol znova v zlom technickom stave, a preto sa prišlo k jeho oprave. Kostol v nezmenenej podobe potom pretrval až do roku 1940, keď bola uskutočnená jeho radikálna prestavba.

V období rokov 1989 až 2019 sa na uskutočnili viaceré rekonštrukcie exteriéru a v poslednom období najmä interiéru kostola, ktorý prešiel rozsiahlou obnovou a zmenou.

Kostol Nanebovzatia Panny Márie vo Veľkom Orvišti patrí ako filiálny kostol do farnosti sv. Štefana v Piešťanoch. Kostol vo Veľkom Orvišti je zasvätený Nanebovzatiu Panny Márie, ktoré sa svätí 15. augusta.

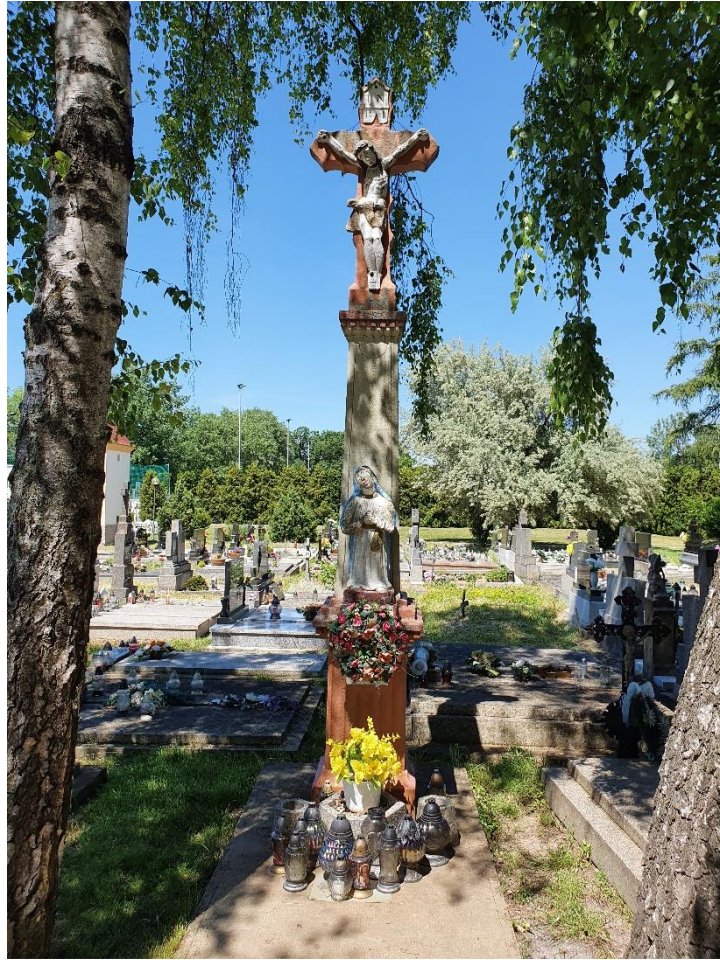
2. Zvonica evanjelickej cirkvi a. v.

V areáli cintorína stojí jednoduchá jednoposchodová murovaná stavba so štvorcovým pôdorysom, ktorá slúži ako zvonica. Má stanovú strechu a vežičku so zvukovými otvormi. Strecha vežičky je ukončená krížom. Na zvonici je umiestnený malý zvon s nápisom.

Zvonica bola postavená až v roku 1934 z kameňa zo starého zbúraného evanjelického kostola dovezeného z Vrbového, ktorý daroval senior Július Bodnár a ďalšieho materiálu, ktorý daroval a dovezol miestny mlynár Ján Čisty. Zvon o hmotnosti 50 kg daroval evanjelickej obci (v ev. a. v. filiálkach bolo povolené používať zvony od roku 1787) jeho výrobca R. Manoušek z Brna. Slávnostné posviacka sa konala 15. augusta 1933. Zvonica bola obnovená v roku 2009.

3. Kríž na cintoríne

Kamenný kríž v areáli cintorína po pravej strane chodníka ku Kostolu Nanebovzatia Panny Márie. Na kamennej členenej päťke obdĺžnikového pôdorysu ukončenej viacnásobnou profilovanou rímsou je umiestnený postupne sa zužujúci podstavec kríža. Na rímse pred krížom je umiestnená kamenná plastika Panny Márie. Kríž s kamennou plastikou Ukrižovaného a nápisom INRI má tvarované ramená. Na podstavci v kartuši je vyrytý nápis:

ANNO
1858
REN 1913

4. Kríž na cintoríne

Kríž v areáli cintorína sa nachádza pri kostole Nanebovzatia Panny Márie. Pôvodne stál v extraviláne obce v polohe Dlhé stavenie. Spodnú časť kríža tvorí kamenná päťka štvorcového pôdorysu, na ktorej stojí podstavec ukončený profilovanou rímsov. Na rímse je umiestnený postupne sa zužujúci podstavec kríža s reliéfom trňovej koruny. Kríž má tvarované ramená a plastikou Ukrižovaného. Ukrižovaného z nápisom INRI. Na podstavci je meno výrobcu: Rympler Piešťany. V spodnej časti podstavca je nápis:

Na
Česť a chválu
Božiu venovala
vdova Rozália
Šimončič
Rod.Henz
r. 1926

5. Pomník Svätej rodiny

V extraviláne obce po ľavej strane cesty do Ostrova (Malého Orvišťa) stojí na viacnásobne členenej päťke štvorcového pôdorysu stĺp ukončený hlavicou zdobenou akantom a hlavičkou anjelika. Na stĺpe je umiestnené polychrómované súsošie Svätej rodiny - Márie, Jozefa a Ježiška. Okolo pomníka je železná ohrada. Na podstavci sa nachádza meno výrobcu: Rympler Piešťany. V tvarovanej kartuši je na podstavci reliéfny nápis:

NA
česť a chválu
Božiu
Venovala Familia
JOZEFA
FOLAJTARA
1913

6. Pomník Najsvätejšej Trojice

Na pravej strane pri pôvodnej ceste do Piešťan stojí pomník Najsvätejšej Trojice. Na kamennej viacnásobne členenej pätke štvorcového pôdorysu stojí stĺp s členenou rímsovou hlavicou. Na rímse je umiestnená polychrómovaná plastika Najsvätejšej Trojice - Boha Otca, Syna a Ducha Svätého v podobe holubice symbolizujúca tajomstvo kresťanskej viery. Na rímse kamennej pätky je meno výrobcu: Krúpa Trenčín. Do hornej časti podstavca je vsadený mramorový reliéf Panny Márie. Pod reliéfom je rok 1941. Socha, ktorej donátorom je Štefan Djenka, bola vysvätená vdp. dekanom Alexandrom Šindelárom 8. júna 1941. Do spodnej časti podstavca je vsadená opaxidová tabuľka s nápisom:

KU CTI A CHVÁLE BOŽEJ
 VENUJE ŠTEFAN DJENKA
 A MANŽELKA ROD. HENCOVÁ
 V ROKU 1941

7. Pomník Piety

V extraviláne obce po pravej strane cesty do Bašoviec stojí na betónovom stípe ukončeným rímsou polychrómovaná plastika Piety z roku 1942. Zobrazenie Panny Márie s mŕtvym, z kríža sňatým Ježišom v náručí. Pomník bol obnovený v roku 2009. Na podstavci sa nachádza meno výrobcu: Krúpa Trenčín. Do podstavca pomníka je vsadená mramorová tabuľka s nápisom:

K UCTENIU PAMIATKY
SEDEMBOLESTNEJ
PANNY MÁRIE
DAL POSTAVIŤ
ŠTEFAN
DJENKA
A MANŽELKA

Hnutel'né pamätihodnosti

1. Kamenná tabuľa - epitaf Františka Trauttmansdorffa

Kamenná náhrobná tabuľa - epitaf zomrelého baróna Františka Trauttmansdorffa je umiestnená pred oltárom v kostole. František bol synom Flonora Trauttmansdorffa a Terézie, rodenej Zaiovej, majiteľov Veľkého Orvišťa. Na epitafe v barokovej kartuši s korunou, do ktorej je umiestnený erb rodu Trauttmansdorff, je vpísaný rok 1758. Pod erbom je nápis informujúci, že František Trauttmansdorff, kanonik, zomrel ako 32-ročný v Šoporni.

V roku 2012 bol epitaf reštaurovaný.